

Obsah

[\[skrýt\]](#)

- [1 Bílá kniha jako dokument](#)
- [2 Základní informace](#)
- [3 Hlavní kapitoly dokumentu](#)
- [4 Obsah a cíle dokumentu](#)
- [5 Hlavní strategické linie vzdělávací politiky v ČR a jejich naplnění](#)
- [6 Poznámky](#)
- [7 Seznam zdrojů](#)

Bílá kniha jako dokument

V prostředí členských států Evropské unie představuje pojem "bílá kniha" (anglicky white paper) nezávazný dokument, jehož funkce je spíše doporučující. Představuje výsledek komunikace o určitém společenském problému a obsahuje návrhy na aktivitu v konkrétní problematice oblasti. V České republice vstoupily v platnost např. Bílá kniha o obraně (Ministerstvo obrany ČR), Bílá kniha o elektronickém obchodu (bývalé Ministerstvo informatiky ČR) a pojednávaná Bílá kniha - Národní program rozvoje vzdělávání v České republice (Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR, dále jen MŠMT ČR).

Základní informace

Bílá kniha MŠMT ČR představuje závazný základ pro konkrétní realizační plány tohoto resortu. Zároveň působí jako otevřený dokument, který může být v budoucnu znovu kriticky zkoumán, hodnocen, revidován a obnovován. Představuje "systémový projekt, formulující myšlenkové východiska, obecné záměry a rozvojové programy, které mají být směrodatné pro vývoj vzdělávací soustavy ve střednědobém horizontu."^[2] Konkrétní vize reformy školství v podobě dokumentu *Bílá kniha - Národní program rozvoje vzdělávání v ČR* přetavená do nového školského zákona (Zákon č. 561/2004 Sb.), zákona o pedagogických pracovnících (Zákon č. 563/2004 Sb.) nebo do zákona o ústavní výchově (Zákon č. 109/2002 Sb.) navazuje na předchozí reformní snahy, diskuse a dokumenty, př. "České vzdělání a Evropa" (tzv. Zelená kniha), "Výzva pro 10 milionů" a jiné.^[3]

Hlavní kapitoly dokumentu

Česká *Bílá kniha* je rozdělena na několik hlavních kapitol, které se dále dělí na konkrétnější podkapitoly, týkajících se např. společných otázek, specifických problémů probírané části vzdělávání atd. Jednotlivé podkapitoly v dokumentu obsahují shrnuté doporučení té které oblasti.

Hlavní části dokumentu:

1. Výchozí podmínky a předpoklady rozvoje vzdělávací soustavy
2. Předškolní, základní a střední vzdělávání
3. [Terciární vzdělávání](#)
4. Vzdělávání dospělých^[2]

Obsah a cíle dokumentu

Bílá kniha - Národní program rozvoje vzdělávání je výsledkem analytické, hodnotící a srovnávací činnosti české vzdělávací soustavy s těmi zahraničními po roce 1989. Reaguje a opírá se o konkrétní výroční zprávy MŠMT zaměřených na stav a rozvoj vzdělávání v ČR, př. "Školství v pohybu" (1996), "Školství na křižovatce" (1999), "Na prahu změn (2000), ale i o publikaci OECD "Zprávy o národní politice ve vzdělávání: Česká republika" (1996).

Bezprostředně navazuje na publikaci "České vzdělávání a Evropa: strategie rozvoje lidských zdrojů v České republice při vstupu do Evropské unie" (1999).

Poukazuje na prioritu, kterou má být sociálně-ekonomický rozvoj České republiky, "protože rozhodujícím způsobem ovlivňuje lidský a sociální kapitál společnosti, hodnotovou orientaci lidí i kvalitu jejich každodenního života."^[2] Deklaruje požadavek vůči financování české vzdělávací soustavy v porovnání s ostatními zeměmi, aby byl postupně nárůst veřejných výdajů na vzdělávání v České republice na úrovni 6% HDP.

Uvádí více rozměrů vzdělávání, kde se zaměřuje na cíle, jakými jsou:

- *"rozvoj lidské individuality
- *zprostředkování historicky vzniklé kultury společnosti
- *výchova k ochraně životního prostředí ve smyslu zajištění udržitelného rozvoje společnosti
- *posilování soudržnosti společnosti (rovný přístup ke vzdělání, výchova k lidským právům a multikulturalismu)
- *podpora demokracie a občanské společnosti (tzv. mediální výchova)
- *výchova k partnerství, spolupráci, solidaritě v evropské i globalizující se společnosti
- *zvyšování konkurenceschopnosti a prosperity společnosti
- *zvyšování zaměstnatelnosti."^[2]

Pro dosažení výše uvedených cílů je třeba osvojit si v procesu vzdělávání tzv. klíčové kompetence, které znamenají schopnost komunikovat, pracovat s informacemi i číselnými údaji, dokázat pracovat v týmu, nejen se učit, ale zároveň umět všechny získané vědomosti a kompetence tvůrčím způsobem využít. Václav Zeman ze združení "Člověk v tísni" uvádí v jednom ze svých článků při klíčových kompetencích zásadní cíl reformy školství, který shrnuje "do sdělení, že žáci by toho měli více umět namísto znát."^[3]

Hlavní strategické linie vzdělávací politiky v ČR a jejich naplnění

Na základě schváleného usnesení vlády ze dne 7. února 2001 se *Národní program rozvoje vzdělávání* měl zaměřit v letech 2001 - 2005 na následující hlavní strategické linie:

1. "Realizace celoživotního učení pro všechny
2. Přizpůsobování vzdělávacích a studijních programů potřebám života ve společnosti znalostí
3. Monitorování a hodnocení kvality a efektivity vzdělávání
4. Podpora vnitřní proměny a otevřenosti vzdělávacích institucí
5. Proměna role a profesní perspektivy pedagogických a akademických pracovníků
6. Přejít od centralizovaného řízení k odpovědnému spolurozhodování."^[2]

V roce 2008 byla MŠMT ČR pověřena vybraná skupina odborníků, aby analyzovala, nakolik byly naplněny cíle definované v Bílé knize - Národním programu rozvoje vzdělávání v ČR přijatém v roce 2001. Dokument dostal název *Analýza naplnění cílů Národního programu rozvoje vzdělávání v České republice v roce 2001* a je dostupný [na webových stránkách MŠMT ČR](#).

Poznámky

---

1. ↑ Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy." Wwww.msmt.cz [online]. [cit. 2012-05-20]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/dokumenty/bila-kniha-narodni-program-rozvoje-vzdelavani-v-ceske-republice-formuje-vladni-strategii-v-oblasti-vzdelavani-strategie-odrazi-celospolecenske-zajmy-a-dava-konkretni-podnety-k-praci-skol>
2. ↑ ^{2.0 2.1 2.2 2.3 2.4} Národní program rozvoje vzdělávání v České republice: Bílá kniha [online]. 1. vyd. Praha: Ústav pro informace ve vzdělávání, 2001, 98 s. [cit. 2012-05-22]. ISBN 80-211-0372-8. Dostupné z: <http://aplikace.msmt.cz/pdf/bilakniha.pdf>
3. ↑ ^{3.0 3.1} Reforma školství v České republice: Varianty. In: [online]. Praha: Člověk v tísni – společnost při ČT, o. p. s., 2006 [cit. 2012-05-22]. Dostupné z: <http://www.varianty.cz/reforma-prirucka.pdf>

Seznam zdrojů

---

1. Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy." Wwww.msmt.cz [online]. [cit. 2012-05-20]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/dokumenty/bila-kniha-narodni-program-rozvoje-vzdelavani-v-ceske-republice-formuje-vladni-strategii-v-oblasti-vzdelavani-strategie-odrazi-celospolecenske-zajmy-a-dava-konkretni-podnety-k-praci-skol>
2. Národní program rozvoje vzdělávání v České republice: Bílá kniha [online]. 1. vyd. Praha: Ústav pro informace ve vzdělávání, 2001, 98 s. [cit. 2012-05-22]. ISBN 80-211-0372-8. Dostupné z: <http://aplikace.msmt.cz/pdf/bilakniha.pdf>
3. Reforma školství v České republice: Varianty. In: [online]. Praha: Člověk v tísni – společnost při ČT, o. p. s., 2006 [cit. 2012-05-22]. Dostupné z: <http://www.varianty.cz/reforma-prirucka.pdf>
4. Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy." Wwww.msmt.cz [online]. [cit. 2012-05-22]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/vzdelavani/skolskareforma/analyza-naplnovani-cilu-vzdelavani>
5. Euroskop.cz: Věcně o Evropě. [online]. [cit. 2012-05-22]. Dostupné z: <http://www.euroskop.cz/200/322/clanek/bile-knihy/>